Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНО: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 105. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го КВІТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 105. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 26, 1952. VOL. LX.

ТРУМАН ПРО УСПІХИ НАГАЛЬНИХ РОЗПОРЯДЖЕНЬ

Вашингтон. — На пресовій конференції през. Труман сказав, що він вислав був ультимат до совєтського прем'єра Йосипа Сталіна в 1945 р. в справі Ірану і це спонукало Совєтську Росію забрати свої війська з тої країни. Це згадав президент на доказ, що він у минулому послуговувався крайніми зарядженнями, коли заходила така потреба, яка зайшла тепер для захоплення сталевої промисловости. Як другий приклад такого крайнього заряджения згадав Труман виданий ним наказ для генерала Двайта Д. Айзенгавера вислати три американські дивізії до північної Італії й американську воєнну фльоту з Середземного до Адрійського моря, щоб недопустити югославського маршала Тіта до походу на захоплення Трієсту в 1945 р. През. Труман пригадав також на положення в Кореї, вказуючи, що швидка висилка американських військ до цієї країни спинила комуністичну агресію не тільки проти Кореї, але й проти цілого світу в 1950 р. Заки прийшло до необхідности в Кореї, Злучені Держави за спонукою Трумана вислали військо до Греції й Туреччини для недопущення до захоплення тих країн комуністами, а в Берліні була втримана повітряна допомога для населення, щоб перешкодити Совєтам забрати це місто загрозою голоду. Після акції в Кореї прийшла черга на організацію військової допомоги в західній Европі в виді НАТО. Автім, казав президент, він не хоче давати лекції про необхідні зарядження, тільки хоче ствердити, що він змагає до втримання миру й поширення свободи, й уживає для цієї цілі незвичайних способів. Це можна осягнути тоді, коли нація виказує силу, яку вона мала з кінцем останньої війни.

Коли після пресової конференції політичний світ заворушився, почувши про ультимат, висланий Труманом, Білий Дім дав вияснення, що це не були справжні ультимати, тільки — як у випадку Росії — гостра дипломатична нота з 6 березня 1946 р. після якої Совєти забрали свої війська з Ірану. Ці війська вислані туди підчас другої світової війни, щоб забезпечити постачання американської амуніції й інших воєнних матеріялів до Росії. Коли війна скінчилася і Росія не хотіла забрати свого війська навіть на домагання Об'єднаних Націй, тоді Америка від себе зажадала від Совєтів забрання війська, що і сталося місяць пізніше. Щодо Югославії, то від квітня 1945 р. югославські війська заняли були Трієст і тримали його 40 днів, доки спільна військова демонстрація Америки й Англії не спонукала Тіта забрати свої війська.

Перед Парадою Льояльности

Ця фотографія, якій надано назву: „Зорі в їхніх очах", здобула першу нагороду за 1951-ий рік з відомої пенсильвенської „Фундації Волі". Її зняв Артур Сассе з „Інтернешенел Ньюз Фото" і вона представляє іміґрантів, які складають приречення вірности зоряному американському прапорові під час курсу громадянства, веденого у Вашингтон Ірвінг Гай Скул в Ню Йорку. Десятки тисяч тих, що вірять в символізовану американським прапором волю та готові її боронити, візьмуть участь у великій Параді Льояльности, що відбудеться в суботу, 26-го квітня від год 1-ої пополудні по 5-ій евені в Ню Йорку. Українці, як відомо, очолюватимуть в цій параді всі інші національностеві групи.

ЗНОВУ ПЕРЕРВАНО РОЗМОВИ В СПРАВІ ПОЛОНЕНИХ В КОРЕЇ

Токіо. — Таємні переговори між алїянтськими і комуністичними представниками в Панмунджом в справі виміни полонених, що є одною з головних передумов перемир'я, вчора знову перервано, не встановивши дати, коли б вони мали знову упорядкуватися. Хоча наради були таємні, але комуністи самі виявили, що наради перервано тому, бо алїянтські представники відмовляються включити в репатріяцію приблизно 40 відсотків з усіх китайських і північно-корейських полонених, які відреклися комунізму та самі не хочуть вертатися назад до своїх країн. Як зважити, що в алїянтському полоні є всіх понад 130,000 полонених колишніх червоних вояків, то 40 відсотків становило 52,000 таких, що не хочуть вертатися і яких алїянти відмовляються репатріювати примусом. Комуністичні представники закидували алїянтам, що ті хочуть задержати тих вояків силою, а не що полонені не бажають вертатись. Тоді алїянтський представник запропонував щоб наради перервати, не встановлюючи дати на їх продовжування.

Переслухування в катинській справі зачіпають Нюрнберзький суд

Франкфурт, Німеччина. — Дальші переслухання в справі катинської масакри польських старшин перед Комісією Палати Репрезентатів ЗДА в Франкфурті зачепили проблему, чи Нюрнберзький суд над нацистами ведено чесно з боку Союзників. Республіканський конгресмен з Висконзін, Альвін Е. О'Конскі, поставив запит свідкові Робертові М. В. Кемпнерові, який був на суді в Нюрнберзі заступником американського прокурора, чи ЗДА і Британія давали перевагу обвинуваченням проти Совєтів за їхню агресію проти Фінляндії, Литви, Лотви, Естонії і Польщі. Далі конгресмен О'Конскі питався свідка Кемпнера, чи він відчуває, що судді в Нюрнберзі виказували „щире заінтересування" в тому, щоб викрити виновників катинського злочину, чи, може, були заінтересовані в тому, щоб погребати цю справу. Цей останній заміт вилучено після завваги демократичного конгресмена Тадея М. Мокровича, який уважав його „нечесним". Німецькі журналісти були дуже вдоволені з того, що американські члени Комісії зачіпили справу засад, які панували на процесі в Нюрнберзі. Заступник американського прокурора в Нюрнберзькому процесі, Роберт М. В. Кемпнер, зізнав, що окремі злочини на цьому процесі поділено між чотири великодержави (ЗДА, Британію, Францію і Совєти) і справа Катиня дісталася совєтському прокуророві. Прокурор Кемпнер рішуче заперечив сумнів конгресмена з Пенсильвенії Данієля Дж. Флуда, чи існувала угода між двома удаваними супротивниками, це значить, між ЗДА і Совєтами, щоб виблілити справу катинського злочину.

АДЕНАУЕР ДОМАГАЄТЬСЯ ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденавер, обороняючи свою дотеперішню політику, закликав вчора Совєтський Союз і три західні великодержави, щоб вони відбули конференцію та вирішили — „об'єднання Німеччини на волі". Він висловив своє переконання, що Німеччина мусить бути й одного дня такою буде об'єднана. Викликаючи Совєтів, щоб вони виявили добру волю, яка вможливила б великодержавні розмови в справі об'єднання, канцлер Аденауер рішучо заперечував, що його політика включення Німеччини в західно-европейську оборону могла бути достатечною причиною на те, — щоб розбити заходи в справі об'єднання. Аденауер з ще більшою рішучістю заперечував видвигані проти нього закиди, що він, мовляв, є противником об'єднання тому, бо Західна Німеччина і він сам є католики, а східна Німеччина в більшості протестантська. Він твердив, що він був злим католиком і християнином, коли б волів залишити Східну Німеччину в совєтській неволі тільки тому, що її населення в більшості протестантське. Навпаки, він волів би вільну і об'єднану Німеччину під владою соціялістів, ніж поділену. Німеччину під владою його власної християнсько-демократичної партії. Д-р Аденауер закликав Совєтів, щоб вони виявили свою добру волю до цього об'єднання Німеччини та великодержавних переговорів в тій справі головно відступлення від двох їх передумов: домагання щодо невтральности об'єднаної Німеччини та обстоювання теперішніх східних кордонів Німеччини на лінії Одри-Нісе. Виступові канцлера Аденауера придідляється в західних дипломатичних колах велику увагу, тимбільше, що Злучені Держави, Британія й Франція власне тепер приготовляють відповідь на чергову совєтську ноту в справі Німеччини.

Французи закидають Аденауерові порушення угоди в справі Саарщини

Париж. — Виступ західно-німецького канцлера д-ра Аденауера попереднього дня в парляменті та його заяву про зірвання дальших французько-німецьких переговорів в справі Саарщини інтерпретується у французьких колах як порушення Аденауером його угоди з великодержавними міністрами закордонних справ в Парижі 20-го березня. Д-р Аденауер погодився тоді переговорювати з французами справу остаточного вирішення долі Саарщини. Тепер він поміновь про перервання тих розмов на тій підставі, що французи не хотіли погодитися на створення спільної ... мецько-французької ... сії, яка мала б перевірити обставини і можливості спільної німецько-французької комісії, та можливості виборів в Саарщині. З Лондону повідомлено, що британський секретар закордонних справ Іден обмірковує можливість своєго посередництва в тій справі.

Президент Труман за побільшення видатків на цивільну оборону

Вашингтон. — Окремим зверненням, президент Труман закликав Конґрес схвалити запропоновану суму видатків на цивільну оборону на 1953 фіскальний рік. Проект передбачує ті видатки на суму 600,000,000 долярів. При тій нагоді, президент пригадав Конґресові, що його внесок на біжучий рік про 535 мільйонів видатків на цивільну оборону, були в Конґресі обнижені до 75 мільйонів. В результаті цього нарід має „лише кістяк належної організації цивільної оборони", — зазначив президент, вказавши на все більші потреби в людях і в матеріялах для цивільної оборони з огляду на сьогоднішнє тривожне положення у світі.

Закінчення п'ятиденної облоги в'язниці

Джаксон, Міш. — Після п'ятиденного спротиву, збунтовані в'язні піддалися в'язничій сторожі й звільнили вісьмох закладників, що їх вони тримали в своїх руках. Під час сутичок, один з в'язнів був забитий, а десять поранено. Загальні матеріяльні шкоди, що повстали під час бунту, обраховують на два з половиною мільйони долярів. Ці шкоди спричинені не тільки нищенням устаткування в'язниці, але й підпаленням самих будинків. Напочатку в бунті взяло участь 2,600 в'язнів, але пізніше більша частина з них припинила спротив і лише 171 боронилося до кінця, забарикадувавшись в окремім будинку.

Півтора-більйоновий бюджет міста Ню Йорку

Ню Йорк. — Оціночна Рада, яка розглядає фінансовий стан міста і бюджет видатків на наступний рік, одноголосно признала за виправдані всі рубрики в загальнім бюджеті, що його пред'явив посадник Вінсент Імпелітері. Це найвищий бюджет в історії міста і доходить до $1,469,265,101. У бюджеті находиться між ін. пропозиція продовжити на наступний рік міський податок від продажу товарів по крамницях, який виносить 3 відсотки від суми продажу. Усіх родів міських видатків нараховано 603. Помітний видаток для архітектів, що виносить $355,800 і видатки на побудову нових шкіл висотою $26,300,000.

ПАЛАТА УХВАЛИЛА ПРОСЛІДИТИ УРЯДОВУ РЕКОМЕНДАЦІЮ ПІДВИШКИ ПЛАТЕНЬ

Вашингтон. — Великою більшістю голосів, бо 255 проти 88, Палата Репрезентатів ухвалила резолюцію, щоб комісія праці прослідила рекомендацію Ради Стабілізації Платень у справі підвишки платні на 26 цнт. для сталеварних робітників. Цю рекомендацію вважають за підставу до захоплення президентом сталевої промисловости 8 квітня. Голова комісії, Ґрагам А. Барден, заявив, що комісія почне працю вже у вівторок, наступного тижня, а голова Ради Стабілізації Платень, Нейтан П. Фанінґер, повідомив, що ця агенція радо привітає таку провірку в переконанні, що палатна комісія віднесеться до цієї справи безсторонньо.

Спір між президентом і власниками сталевих підприємств найшов тимчасом дальший відгомін у федеральному суді, коли суддя Дейвид А. Пайн, що розглядає позов підприємців з домаганням хвилево припинити розпорядження президента, запевнив позовників, що він видасть своє рішення впродовж кількох днів, хіба, що адвокати з департаменту справедливости згодяться не зміняти теперішніх умов про працю в сталеварнях і про ціну сталі. Асистент генерального прокурора, Голмс Балдрідж, який обороняє захоплення підприємств, прохав суддю дати йому тиждень часу для приготування аргументів. На це сказав суддя: „Хвилева заборона вимагає негайного діяння і тільки обопільна угода може стримати рішення суду".

ПОЧАЛАСЯ КАМПАНІЯ ДЛЯ ПІДТРИМКИ НОВОГО ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ

Ню Йорк. — Американський Комітет Спеціяльної Міграції, що об'єднує 36 різних, переважно національностевих допомогових та громадських краєвих організацій, розпочав широку кампанію для підтримки нового законодавства, що вможливило би допущення до Злучених Держав дальших 300,000 европейських емігрантів впродовж найближчих трьох років. Відповідне законодавство рекомендував в своєму зверненні до Конґресу президент Труман в дні 24-го березня, в якому він окремо згадав теж про українців. У зв'язку з цим в Палаті Репрезентатів ню-йоркський конґресмен Емануел Селлер вніс окремий законопроект, який включає видвигнені президентом Труманом принципи. Американський Комітет Спеціяльної Міґрації, очолюваний монсіньором Едвардом Е. Свенстромом, підтримує цей законопроект та починає кампанію, щоб здобути для нього теж підтримку з боку американського населення. Проблемі законопроекту та потребі його підтримки, як теж подробиці кампанії були минулого четверга предметом окремої конференції представників американської чужо - мовної преси, що відбулася в готелю Вандербілдт та в якій взяли участь теж представники „Свободи" і „Юкрейнієн Віклі". Вияснення давав монсіньор Е. Е. Свенстром. Очолюваний ним Комітет підтримують обі центральні українські репрезентації: — Український Конґресовий Комітет і Злучений Американський Допомоговий Комітет, як теж Український Католицький Допомоговий Комітет. До Екзекутиви цього Американського Комітету Спеціяльної Міґрації — входить від українців — адв. Михайло Пізнак.

Компанія Форда виплатила фундації 30 мільйонів з акціонерного капіталу

Ню Йорк. — Найбільша в ЗДА доброчинна фундація Форда отримала минулого року від одноіменної — Форд Мотор — компанії понад 30 мільйонів долярів в десятидолярових уділах. Ці уділи належать до „кляси А" й не дають їхнім власникам права голосу в справах компанії, у противенстві до уділів „кляси Б", що їхніми власниками є родина Фордів з правом голосу. З нагоди опублікування вістки про підсилення капіталів фундації, преса пригадує, що компанія Фордя не подає до прилюдного відома стану своїх прибутків. Поза компетентними урядовими чинниками, повні фінансові справоздання отримують лише власники компанії. — члени родини Фордів.

Ціни горілок мають бути знижені

Ню Йорк. — Нагромадження великих припасів різного роду горілок по магазинах призвело власників і вирібників до рішення знизити ціни і так по часті позбутися витрат на їх втримування. Уже найближчого місяця має подешевіти бурбонова горілка деяких фірм на 90 центів на одній пляшці в порівнянні з теперішньою ціною. Орґанізація Юнайтед Дістіллерс повідомляє, що подешевіння прийде і в інших містах. Інші звісні фірми теж підготовляють знижку навіть на 25%, щоб витримати конкуренцію. Це стосується головно так званих „бондованих" горілок. Зате такі фірми, що досі мали добрий збут своїх продуктів, не спішать зі знижкою цін у переконанні, що вони витримають конкуренційну боротьбу, якщо до цього прийде.

Американські симпатії для сліпого українського переселенця

Филаделфія. — Місцева американська преса помістила фотографії та співчутливі завваги про нового українського переселенця 26-літнього сліпця Константина Лешкевича, який приїхав старанням ЗУАДКомітету минулого четверга. Лешкевич приїхав разом із своїм псом-провідником, якого дістав від ІРО. Його приміщено в стейтовому пенсильвенському інституті для сліпих, де він зустрів спровадженого вже раніше ЗУАДКомітетом сліпого краяна п. Мартиненка, який втратив зір підчас війни. Оба вони сердечно привіталися. Їх допущено до Злучених Держав після того, як ЗУАДКомітет за кожного з них зложив запоруку по 1000 долярів. В інституті для сліпих вони перейдуть відповідний перевишкіл, щоб могли бути корисні для суспільства, не зважаючи на їх каліцтво.

● Настрій проти іміґрантів у Бразилії змагається під закидом, що серед емігрантів прибувають теж комуністи.

Европа звертається до господарського реалізму

Женева. — Тут завважується багато познак про те, що головні країни Західної Европи зачинають звертатися до господарського реалізму, це значить, бажають стояти під господарським оглядом на власних ногах, а не, як є досі, заховувати свою господарську рівновагу здебільшого при помочі американської допомоги. До цієї зміни полегшила на господарське життя европейських країн, таких як Британія, Італія, Бельгія і Данія причинилося зменшення в американському бюджеті сум, призначених на господарську допомогу Европі в бюджетовому році 1952-1953. Тільки одна Австрія не може бути під цим оглядом самовистарчальна і вона далі здана на чужу допомогу, щоб могти утримати рівновагу своїх фінансів. Европейські держави вже бачили б злагіднення тарифових обмежень у торгівлі із ЗДА, бо досі вони можуть торгувати тільки з европейськими країнами, а до Америки не можуть вивозити своїх товарів з огляду на митні перешкоди.

Африканські негри не хочуть федерації

Лондон. — Сюди приїхала делегація негрів з Центральної Африки, бо британський уряд задумав получити формою федерації три колоніяльні країни: Нясаланд та Північну і Південну Родезію. Представники Нясаланду і Північної Родезії висловились проти федерації з Південною Родезією, бо негри Нясаланду і Північної Родезії бояться, що після федерації будуть підлягати під владу білих, які панують в Південній Родезії. Теперішня лондонська конференція має бути підготовкою до конференції в дні 8 липня ц. р., яка мала б уже прослідити та ратифікувати федерацію цих трьох територій. Настава офіційної африканської делеґації така, що білі осадники в Африці хотіли б при помочі федерації знайти спосіб, як увіковічнити нерівності в правах чорних з білими та зачинити двері африканської більшості до здобуття можливої самоуправи.

ЗДА підтримують права робітників латинської Америки

Ріо де Жанейро. — Злучені Держави підтримують беззастережно змагання Міжнародної Робітничої Орґанізації, як це сказав Филип М. Кайзер, асистент секретаря праці Злучених Держав на конференції згаданої організації в Кінтадіїя. На доказ того навів Кайзер роботи, які започатковано на підставі Точки Четвертої і пояснив, що „мій уряд почувається, що помагаючи вільним народам світу збільшати продукцію, на те, щоб піднести їхню життєву стопу, споввнює засади нашої закордонної політики".

П'ята окружна конференція М.Р.О., у якій бере участь п. Кайзер, мас між ін. у програмі придумати застосування законів про суспільне забезпечення теж і до сільсько-господарських робітників. Кайзер каже, що в ЗДА назріло переконання, що фармерські робітники повинні користати з суспільного забезпечення на такий самий лад, як і фабричні робітники. Він також обстоює думку, що становище країни не повинно бути сперте на низькій життєвій стопі населення.

Індія надіється дістати більйон дол. з Америки

Ню Йорк. — Індія надіється дістати коло більйона дол. від Злучених Держав для виконання своїх плянів при розбудові господарства. Кошти цих плянів обраховано на $3,765.000,000, як це виявив Б. Р. Сен, гіндуський амбасадор до ЗДА. Плян мав би бути переведений впродовж 4-5 років. Ці пляни з'ясував Сен у промові в Краєвім Інституті Суспільних Наук.

Нова „інвазія" комсомолу на західний Берлін

Берлін. — Вчора коло 25000 східно-берлінської „гітлер-югенд" виконали „інвазію" на західну частину міста, цим разом на французький сектор, викрикуючи домагання мирового договору та щоб алїянти „забралися додому". Коло 10 тисяч тої комуністичної молоді перейшло зональний кордон та намагалися демонструвати на вулицях французького сектора, а коло 15 тисяч задовольнилося тим, що стояли на кордоні і викрикували всілякі обиди та лайки на західних алїянтів. Кільканалцять лідерів „інвазії" заарештовано, а під час сутичок із зах. - німецькою поліцією кілько було легко ранених.

Американська зброя на травневій параді в Югославії

Београд, Югославія. — З поінформованих джерел повідомляють, що підчас великої першотравневої паради в цій столиці, югославські війська вперше парадуватимуть перед сотками тисяч людей з американською зброєю та американським військовим виряддям, що його дістала Югославія на підставі американської програми військової допомоги. Від деякого часу гарнізони в околиці столиці інтензивно вчаться орудувати американськими автомобілями і танками, як теж американською зброєю. Першотравневу демонстрацію заповідається як маніфестацію югославської військової могутности, щоб з нею рахувалися Москва і її сателіти з одного боку, а Італія з другого...

● „Як Москва гавкне, то Американська Комуністична Партія махає хвостом" — так свідчив на суді проти комуністів в Лос Анджелес свідок Вілям М. Фоард.

АКТУАЛІЗАЦІЯ СПРАВИ ТАНЖЕРУ

Танжер. — Тут в західних дипломатичних колах звертається увагу на важливість та міжнародну скомпліковність справи цього протекторату, що лежить напроти важливого стратегічного Ґібралтару. Діло в тому, що Еспанія вже двома нотами до західних урядів домагається перевірки теперішнього міжнародного статуту Танжеру та признання їй контролі над місцевими поліційними силами. На підставі договору в Парижі з 1945 року встановлено міжнародну адміністрацію тої території і в ній можуть брати участь представники Злучених Держав, Британії, Франції, Еспанії, Бельгії, Голландії, Італії Португалії і Совєтського Союзу. Хоча досі не всі з цих країв скористали з такого права і не вислали свого представника, проте кожна з них, в тому і Совєтський Союз має повне право це зробити. Тепер західні алїянти побоюються, що Москва може з того права скористати і встановити собі в цьому важливому стратегічному центрі сильну шпигунську базу під фірмою консуляту. Тому теж еспанській ноті та домаганням щодо змін в статуті Танжеру придідляється пильну увагу, зокрема у Вашинґтоні. Загально вважається, що Злучені Держави поставляться „симпатично" до еспанських пропозицій щодо самої зміни, хоча можуть видвигнути інші форми тої зміни. За Злученими Державами піде правдоподібно теж більшість інших країн, які підписали умову в Парижі, але які не мають безпосереднього заінтересування в Танжері.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Re-entry as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Pending

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОВОЛОКА

В чию користь працює час, в користь демократії, чи Кремлю? Питання не нове, але завжди актуальне в Америці й в світі. Тут воно набирає ще окремої ваги з уваги на виборчу кампанію, зокрема тому, що відповідь на це питання знайшлася в книжці „Містер Президент". Ця книжка ще далі на листі тих, які мають найбільше число покупців.

На питання „Що ви вважаєте найбільшими осягами адміністрації", президент Труман відповів авторові цеї книжки: „Ми запобігли вибухові третьої світової війни і вдержували американську господарку в рівновазі".

Зачнемо з кінця і згадаємо за ті господарські переміни, які настали за президентур Рузвелта та Трумана. В Рузвелта це був „Ню Діл", а в Трумана „Фер Діл". Республіканці називають це ,соціялістичними експериментами", а демократи вважають ці реформи конечними засобами, які врятували країну від економічного та політичного хаосу. Та недавнє захоплення президентом сталевої промисловости в час спору між робітниками і підприємцями за підвишку платень, озлобило й багатьох демократів. Тому саме сенат, хоч має демократичну більшість, заборонив своєю ухвалою президентові вживати фондів на керівництво сталевої промисловости. Проблема ця стала ще більш складною, як президент Труман заявив, що він евентуально міг би також захопити і пресу. Тут уже він стрінувся з загальним протестом. Ця заява президента Трумана може тепер найбільше пошкодити демократичній адміністрації. Тому демократи кладуть таки найбільший натиск на це, що відповідає сентиментові американців, себто, що Труман не допустив до третьої світової війни. Це мало б бути теж забезпекою , що демократична адміністрація, якщо надалі залишиться при владі, буде продовжувати ту саму політику.

Насувається питання, чи політика дійсно доцільна. Цей сумнів піднімає книжка, яка щойно появилась і відразу стала сенсацією, якщо судити по тих рецензіях, які вже помістили різні газети. Це „Майбутнє американської політики" ("The Future of American Politics," by Samuel Lubell). Автор цеї книжки такої думки, що президент Труман не ввійде в історію таким, що припинив вибух світової війни, але як „людина, що купила час" надіючись, що таким чином він омине життєве рішення.

„В чию користь працює час? Чи для справи миру? Чи він тільки дає Совєтам віддих на те, щоб стати сильнішими і тим самим вчинити майбутню війну кривавішою і тяжчою щодо вигри?"

Республіканська газета, яка згадує за ці речі, не дає ніякої позитивної відповіді. Значить, як то часто буває в подібних випадках, маємо порушене питання першої ваги, але ясної відповіді на нього нема. Бо хоч Кремль та комуністична пропаґанда постійно голосить, що Америка хоче війни з Москвою, то в дійсності є так, що в самій Америці обидві головні партії докладають усіх зусиль, щоб до такої війни не допустити. Труман може дійсно похвалитись тим, що він до зудару з Москвою не допустив і вважати це своїм найбільшим осягом. Але нам здається, що миру між демократами і Кремлем бути не може. Конфлікт з Кремлем може бути тільки відкладуваний з великою втратою для демократій і з великим терпінням для поневолених ним народів. Жах збирає припускати, що прийдеться людству переживати ще й атомову війну. Але який інший вихід?

ПОЛІТИКА В СУДІВНИЦТВІ

У Конґресі відложено справу створення 23 нових посад федеральних суддів, що їх вимагав президент. У нормальному часі справа була б розглядана з меритоичного боку, отже тільки з уваги на потребу більшого числа суддів. Одначе в передвиборчому році діються в демократичній країні речі, які в інших роках були б дивами. У теперішньому році навіть з судівництва роблять партійну справу, не зважаючи на справжню необхідність призначення більшої кількости суддів для полагодження накопичених справ, що опинилися в федеральних судах.

Справа побільшення кількости федеральних суддів тягнеться від трьох років, коли то Сенат в засаді ухвалив потребу створення 27 нових судейських федеральних посад, збільшуючи загальне число федеральних суддів до 289, щоб приспішити полагодження припізнених судових справ. Тепер федеральні суди знову звертаються до Конґресу за збільшення кількости суддів, бо знову нагромадилася така велика кількість справ, що це припинює належний вимір справедливости. Так у самому тільки федеральному окружному суді в Ню Йорку залягає 11,360 неполагоджених справ.

Для зрозуміння, як це виглядає у практиці, треба навести такі приклади: Коли хто зголосить до федералнього окружного суду в південній частині нюйорського стейту — а до цієї округи належить дві дільниці міста Ню Йорк і кілька повітів на північ від міста — то треба три роки часу, щоб справа появилася на „судовім календарі", тобто прийшла під вирішення суду. Хто внесе судови позов до окружного федерального суду в Филаделфії, мусить ждати на термін 19 місяців; в окрузі Огайо 18-24 місяців; у Брукліні коло 26 місяців; в федеральній окрузі Ню Джерзі 25 місяців, а в Питсбурґу коло 22 місяців.

З уваги на такий стан, один член сенатської правничої комісії завважав: „Відкладання виміру справедливости рівняється подекуди відмові виміру справедливости". На доказ свого твердження подає такі прикладе: чоловік попав в автомобілевий випадок і втратив обидві ноги. Він неспосібний до праці, його гнітить нужда. Суд не наладнує справи, родина покаліченого чоловіка не має з чого жити. — Інший випадок: вдова по залізничім робітникові, вбитім при роботі, не може діждатися судового вирішення справи. Щоб якось дати собі раду з малими дітьми, вона годиться на виплачення якої небудь суми залізничим підприємством, щоб тільки втримати при житті позісталі сироти.

Отже який висновок з того? — Очевидно такий, що багатші люди можуть ждати на судове вирішення цілими роками, а бідніші не можуть. Тому бідніші нераз годяться на якенебудь поладнання справи поза судом і зрікаються права судового вирішення. Серед таких відносин бідніша частина населення тратить довір'я до судівництва іприєднюється до тих, що безупину критикують американський лад.

З уваги на те, дивним являється закид республіканського конґресмена Кенета В. Кітінґа з Ню Йорку на адресу теперішньої демократичної адміністрації що серед населення панує загальне обурення на президента Трумана за його захоплення сталевої промисловости та що не можна йому довіряти призначування нових суддів. Демократичний конґресмен Емануел Селлер з Ню Йорку відповів на це, що республіканці навмисне стримують створення нових судейських федеральних посад, бо думають, що вони виберуть восени свого президента, а тоді республіканський президент призначить на судейські становища таких суддів, які будуть на руку республіканцям.

Оці приклади свідчать проти того, щоб призначування суддів залежало від партійно-політичних настроїв. Це вказує теж на потребу якоїсь реформи при назначуванні сіддів, як не повинно бути зв'язане з партійностю.

Олег Лисяк

ПРИЗАБУТА ПРИСЯГА

Бувають події, нераз дуже далекосяглого значення, які в наслідок особливо неприятливих умов не доходять до відома ширшого загалу, і їх місце в хроніках історичних позалишається невиповнене. Одною із таких подій, яка, внаслідок замішання і колотнечі останніх тижнів другої світової війни, „пропала" з історичного календаря — є подія, що сталась 14 квітня 1945 недалеко містечка Гнас в Горішній Стирії, де тримала тоді протибольшевицький фронт Перша Українська Дивізія УНА. — Це — заприсяження в присутності ген. Шандрука, Першої УД на вірність Україні.

Не місце з'ясовувати тут причини, які довели до постання першої української дивізії „Галичина", переіменованої опісля на Першу Дивізію УНА. Про ці речі повинні заговорити таки ці, що цими справами активно займались.

Відомі вже тепер багатьом ці етапи, що їх переходила на своїому шляху до формального перетворення в 100 відсотково українську реґулярну частину — наша дивізія. Її постання проголошено 28. 4. 1943 року, себто вже девять років тому. Як т. зв. „СС стрілецької дивізії „Галичина" 17 липня 1943 виїхали перші ешелони на вишкіл. Виїхали повні віри в слушність цього, що вони роблять, пам'ятаючи на слова Великого Митрополита, Андрея Шептицького, які він сказав в 1941 році: „Нема такої ціни, яку варт було б заплатити, щоби було українське військо!". Що ця ціна виплатилась, свідчить про це численна пізніша участь воянства Дивізії в рядах УПА і свідчить теж неоднократно висока громадська мораль колишніх вояків дивізії в різних країнах нашого поселення.

Першою присягою, що її довелося скласти молодій частині, наповненій (навіть в неприятливих тоталітарних умовах Німеччини) українським самостійницьким духом — була присяга складена у вересні 1943 року в Дембіци на взір подібної присяги, що її складали інші частини німецької армії, під звуки т. зв. „Тросліду". Тоді дивізія дістала ярлик „Число 14" і назву „Галичина". Не минув рік і дивізія називалась вже „Ваффен — ґренадір дивізіон" вже без славетного йменя „СС" і отримала додаток „Українська ч. 1". Ще трохи пізніше дозволено на національний гімн і прапор, факт здавалось би в тодішній Німеччині нечуваний. Все це було спричинене не лише зростаючим послабленням Німеччини, але було однаково здобутками новопосталого Українського Національного Комітету, як і поставою самого воїнства дивізії, яке постійно виборювало собі само національні права. Всупереч всім заборонам, вояки дивізії на кожному кроці підтримували братні зв'язки з нашими робітниками, що носили нашивки „Ост", вшановували національні річниці, не кажучи вже про такі речі як постійна політична підпільно-пропаґандивна акція.

Пам'ятаю дуже добре, як після смерти Гітлера я заніс цю офіційно вже поширювану вістку до однієї сотні, якою командував тоді пор. Богдан Підгайний, один із найбільш „неблагонадьожних", якому щойно в останніх тижнях війни, німці рішились дати команду сотні. Пор. Підгайний скликав сотню в лісі, зробив збірку і промовив до хлопців, (до чого він й до речі був зобов'язаний), бо ж треба було повідомити вояків про смерть „Фюрера".

— Хлопці! — сказав Підгайний. — Гітлера шляк трафив. Тепер нам може буде легше... Але наша війна не скінчилася. Ми щойно тепер пичинаємо!

Серед таких настроїв прийшов приїзд до Дивізії генерала Павла Шандрука, який прибув тоді разом з о. д-ром Гриньохом, якого німецький персонал штабу (не без рації) називав „дер УПА-Манн". 13 квітня я дістав наказ бути присутнім наступного дня, підчас урочистого заприсяження частин Дивізії на вірність Україні. Для нас було тоді вже зовсім ясним, що ми нарешті остаточно виходимо із складу німецької армії і стаємо першою частиною проголошеної вже Української Національної Армії. Дехто з нас мав вже в руках декларацію Українського Національного Комітету, де відкрито писалось про „створення Української Національної Суверенної Держави", про „зникнення" чужих довголітніх кордонів" і т. д.

Я мав змогу говорити вже попередньо з генералом Шандруком, який заявив мені, що змагатиме до негайного перебрання командування Дивізією з рук зненавидженого нами „поліційного ґенерала" Фрайтаґа.

14 квітня вишикувались чотирокутником в малій поляні, декілька кілометрів від фронту частини 30 полку і деякі запасні одиниці інших полків. Решта мала „роботу" на фронті. Посередині чотирокутника стояв гранатомет, а в одному боку чотирокутника видніла збудована нашвидкоруч трибуна ,на якій став наш капелян пор. о. М. Левенець. Лицем до трибуни станув генерал Шандрук, а на даний знак вийшли з лав два старшини, що мали складати присягу — хор. Роман Гавриляк, сотенний ловецької чоти 31 полку і хор. Богдан Припхан, другий старшина для доручень 29 полку. Вони поклали ліві руки на дуло гранатомета і піднесли одночасно правиці до присяги, а за ними все воїнство вишикуване в чотирокутник. Гомінко проводив о. Левенець слова присяги, слова, що вводили нас нарешті як повноправних вояків України в ряди Української Національної Армії.

„Присягаю Всемогучому Богові перед святою Його Євангелією і Животворящим Хрестом, не шкодуючи ні життя, ні здоров'я, скрізь і повсякчас під українським національним прапором боротися зі зброєю в руках за свій Нарід і Батьківщину — Україну. Свідомий великої відповідальности присягаю як вояк Української Националньої Армії виконувати всі накази своїх начальників слухняно і беззастережно, а службові доручення тримати в таємниці. Так нехай мені в цьому допоможе Бог і Пречиста Мати, амінь".

Присяга закінчена. Ще кілька слів промови генерала Шандрука до вояків і частини Дивізії, вже як вояки Української Національної Армії дефілюють перед своїм головнокомандувачем, генералом Шандруком. З віддалі кількох кілометрів чути гук гармат, який нам нагадує вагу присяги, що ми її перед хвилиною склали. Неодному з нас прийдеться скріпити присягу своєю кров'ю в найближчих днях. Ворог недалеко.

Ось так відбувся факт, про який так мало знає українське громадянство, зокрема ці, що шукають завжди діри в цілому. Нам, колишнім воякам Дивізії, здається, що присягу складену нами тоді, на австрійській землі на вірність України ми могли б сміло повторити як вояки нашої вільної Батьківщини. Її текст надавався б до цього зовсім добре.

Але і цього може навіть не було б треба. 14 квітня 1945 року ми присягали Україні. Вояки Дивізії, розкинені по всіх країнах світу — про це пам'ятають і вони знають, що від цієї присяги складеної нами, колишніми вояками Української Національної Армії — нас ніхто не звільнив.

Наша присяга, хоч може деким призабута — дійсна.

Микола Кокольський

ПОМИЛКА НЕ ПОВИННА ПОВТОРИТИСЬ

Існує на нашій землі один основний закон, який всі знаємо, а який часто забуваємо, а це закон причиновости. Його находимо в послідовности явищ в мертвій природі, його бачимо в різноманітности біологічних явищ, його спостерігаємо в цілому нашому житті. Кожний наш чин це ланка в рухомім ланцюху життя. Ланцюх пересувається і на поверхні життя з'являються нові ланки, нові чини, як послідовність минулого.

„Що тільки чиниш, чини розважно і гляди на кінець" — говорить староримська, життєва мудрість. Оскільки ж більше мусять пам'ятати про це мужі, що стоять у проводі нації, відвічальні за її майбутнє, за долю майбутніх поколінь. За глупу, короткозору політику батьків покутують діти й внуки.

Сьогоднішні, до краю напружені, відносини між недавними союзниками нагадують нам події на українських землях в часі відродження української державности, по першій світовій війні. Молода держава найшлася тоді на полі бою від перших хвилин свого існування. Побідна антанта не розуміла історичного процесу відродження до державного життя нації, що в століттях неволі не втратила свого духового обличчя. Тодішний західний світ не розумів того, що Україна це його союзник в майбутнім конфлікті з большевизмом. Україна боронила своєї волі до краю, та західні політики не розуміли тієї боротьби, не розуміли процесу національного визволення поневолення народів Росії. Поза границями Польщі існувала для ,них і дальше єдина, неділима Рассія. За їх допомогою, російські білогвардейці виступили чинно проти одинокої тоді реальної, протибольшевицької сили, української армії.

Ми розуміємо, що багато чинників промовляло тодішньому, західному світові за єдинонеділимською політикою. Економісти добачали в Росії необмежений ринок збуту, стратеґики виділи в ній сторожа на східних границях відвічного ворога —, Німеччини. Тільки одного чинника тут не було, а це логічної передбачливости. Росія ніколи не була суцільною державою з виразно окресленою духовістю. Росія це зліпок різних націй, з різною культурою й різною психікою, різними ідеалами та стремліннями, а кожна нація, поза російською, це відосередна сила, що змагала, як і нині змагає, йти своїм власним шляхом. І тому, після революції, ніхто не думав про відбудову єдино-неділимої, очевидно поза росіянами. Вже тоді повинен був кожний політик розуміти, що Росія як імперія пережилася. Проте політики хотіли завернути назад історичний процес.

На наслідки не довелося довго ждати. Большевицька іскра спалахнула пожаром. Сьогоднішній большевицякій підбій Европи це логічна консеквенція цеї політики, яка злегковажила собі національні рухи в Росії в час революції. І сьогоднішня кривава розгра на корейській горбовині це та сама невблагана логіка, залізний ланцюх життя. Склалося так, що на корейських полях поносить найбільші жертви та держава, яка була найменше причасна в галванізованні білогвардейщини. І це ще один доказ на те, що закони життя діють безглядно, і що немає перед ними жадної ізоляції, немає невтральної позиції.

В сьогоднішній, червоній імперії панує невеличка кліка при помочі спеціяльно опрацьованих метод терору. І тільки цей, незнаний в історії терор, може вдержати скривавлену тюрму народів перед розвалом. Та терор у державі дуже довго не видержить. В душі поневоленої людини наростає природний спротив, що в тяжких днях спроби вибухне палким чином, що змете зненавиджену, невольничу систему. Та цілком певно зараз-же, на ще не вигаслому пожарищі, почнеться знову стара й невирішена боротьба про побудову майбутнього. З одного боку білогвардійські імперіялісти, підсилені патріотами, заправленими в большевицькій школі матеріялістичною філософією. Вони будуть намагатися, за всяку ціну відбудувати єдину-неділиму імперію, з панівною російською нацією. Друга сторона, це нації поневолені російським імперіялізмом, що хочуть будувати свою рідну хату і мати свою правду.

Життя поставить тоді політиків західного світу вдруге перед ділеммою: сюди чи туди? Повторити ту саму помилку, чи не припинити силою змагання поневолених націй до вільного життя.

Вол. Дорошенко

МОЇ ВЗАЄМИНИ З ПРОФ. Д. ДОРОШЕНКОМ

(Спогад у 1-ші роковини смерти й 70-ліття народин).

(7)

Мої товариші полишилися в амбасаді, що стала справжньою конспіративною кватирою для повстанців, а я подався до своєї рідні. Вже дорогою почув, що цілком хворий, що ось-ось знесилить мене недуга, і впаду просто на вулиці. Ледве-ледве доплентався до мешкання своєї тітки і там знепритомнів — звалила мене люта еспанка, що тоді ширилася на Україні, і я пролежав більш, ніж два тижні.

Місто було в руках російських білогвардійців, що припинили всяке українське життя, заборонили українську пресу, захопили українські установи й люто мстилися на українцях. На вулицях небезпечно було тоді говорити по українськи. Українці позабиралися в мишачі нірки, щоб їх не чути було. Діяло тільки підпілля. Нелегко було тоді розшукувати знайомих і ходити до них. Я притулився в Академії Наук, де „неодмінним секретарем" був мій давній, ще з Москви приятель А. Кримський. Перед тим я зайшов був до Міністерства, де на чолі відділу мистецтва стояв Петро Якович Дорошенко. Дмитро Іванович, пишучи при оказії до мене до Львова й запрошуючи до себе, додавав, що в Києві я завжди можу удатися до його дядька. Це була мила й культурна людина, але мені властиво непотрібна була його допомога, бо я таки в його кабінеті стрінув і познайомився з Павлом Івановичим Зайцевим. З ним я вже давно листувався, як ще він жив у Петербурзі. Зайцев зараз запровадив мене до Кримського, а той з місця запропонував мені бути начальником його канцелярії. Так я дістав матеріяльну базу для існування. Як довго доведеться бути в Києві й коли можна буде вернутися до Львова. З приходом Директорії українське життя в Києві знов ожило, і я міг відвідувати знайомих або стрічатися з ними в Українському Клюбі що завирував від маси відвідувачів. З свого укриття на світ божий повиходили ми все ті, що поховалися були раніше, от, як проф. М. Грушевський, але й навпаки, — ті, що були при владі за гетьмана, тепер тремтіли за своє життя. Не знати було, як поставиться до них Директорія. І мали підставу боятися, бо, як я довідався від своїх приятелів (покійних Бориса Матюшенка й Марусі Мартос), серед Директорії й її оточення були екстремісти, що домагалися голів гетьманських „п р и с л ужників". Навіть доля Дмитра Дорошенка була непевна, але що він був душа незлоблива й близький колись товариш Винниченка та інших українських есдеків, що тепер прийшли до влади (М. Порш, Б. Мартос, Б. Матюшенко й ін.), то його відразу помилувано. Гірше стояла справа з другим Дмитром Івановичем - Донцовим що його шиї домагалися есери. Пані Марійка Донцова й її кузинка Манька Дудрик, що згодом перехрестилася на Мері, — мої добрі знайомі ще з-перед 1-шої світової війни, — стрінувши мене в Клюбі, благали, щоб я поміг своїми зв'язками врятувати „Дмитра". От тоді, виконуючи їх прохання, я й довідався, що Донцову могло бути не з медом. Розуміється, я наставав, щоб нікого з українців, а тим більше обох наших Дмитрів не чіпали. І так сталося.

Розуміється, я не цурався свого побратима, що попав у неласку нової влади і при першій нагоді відвідав його в його мешканні, де оглядав його прекрасну бібліотеку. Дмитро Іванович мав багато цінних видань українських та українознавчих. Особливо він гордився комплектом „Київської Старини". Тоді ж познайомився я і з його дружиною Наталією Михайлівною, що була артисткою Українського Державного Театру. Разом із Дмитром Івановичем я був на виставі „Лісової Пісні" Лесі Українки, де виступала й Наталія Михайлівна. З Дмитром Івановичем та й з іншими — П. Зайцевим, А. Кримським, Михайлом і Олександром Грушевськими розмовляв я тоді головно на наукові й літературні теми — про роботу Академії, її бібліотеку, нові видання тощо. М. Грушевський клопотався „Літературно-Науковим Вістником", Зайцев „Нашим Минулим". Крім Михайла Сергієвича, ми всі були або мусіли бути здалека від політики. Дмитро Іванович, як до певної міри скомпромітований участю в гетьманськім уряді, я — як колишній член Союзу Визволення України, організації явно „буржуазної", не соціялістичної, а до того ще монархістичної. Союз стояв за конституційну монархію, — з оглядів головно конюнктуральних, як організація, що сподівалася розгрому Російської імперії силами монархічних держав — Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії й Туреччини. Тільки один Михайло Сергійович хотів ще далі грати політичну ролю, домагався відновлення Центральної Ради й конспірував із лівоесерівськими отаманами Капканом і Шинкарем проти Директорії. М. Грушевський, як знаємо, розійшовся з своїми колишніми приятелями радикал-демократами на політичному ґрунті і це розходження так сильно відбилося навіть на особистих взаєминах, що він і на культурному полі не сходився з колишніми своїми однодумцями. І Дмитро Іванович, що ще не так давно був близькою до нього людиною, тепер уже поманджав до противного йому табору культурних діячів, які гуртувалися навкруги „Нашого Минулого" (П. Зайцев, С. Єфремов та інші). В кінці січня 1919 р., користаючи з від'їзду додому галицьких депутатів „Трудового Конґресу", я покинув Київ і поїхав з ними до Станиславова.

І знову на довший час розлучився з своїм побратимом.

IV.

Дм. Дорошенко на еміґрації. Скитальщина. Виїзд до Канади й поворот до Німеччини.

Полишивши в січні 1919 р. Київ, Дмитро Іванович удався до Кам'янця-Подільського, де зайняв катедру історії України в Українському Державному Університеті. В 1920-1921 рр. він, виконуючи доручення уряду УНР, перебуває у Білгороді, Букарешті й Римі. В 1921 р. оселяється у Празі, де працює як професор в Українськім Вільнім Університеті, а опісля і в Державнім Чеськім. Від того часу відновилося й наше перерване війною листування. Торкалося воно головно наукових і літературних справ, але в своїх листах оповідав покійний також про своє життя та взагалі про відносини на еміґрації. В 1926 р. стає на чолі Українського Наукового Інституту в Берліні, де працює до р. 1930, коли через інтриґи й підкопи своїх таки „приятелів" гетьманців мусів уступити з проводу Інституту. Відтоді віддається виключно науковій і педагогічній діяльності у Празі, як професор УВУ та Карлового Університету.

Як і інші мої приятелі й знайомі, що перебували в Европі, звертається й Дмитро Іванович до мене за різними довідками щодо потрібної йому книжки чи взагалі літератури, яку можна було дістати тільки в бібліотеці НТШ у Львові. Я напр. чимало йому доміг при 2-му виданні його Покажчика української літератури в Росії за рр. 1798-1897. З другого боку мені приємно зазначити, що був він співробітником видаваного за моєю редакцією календаря-альманаха „Дніпро".

Уступлення Дм. Дорошенка з У. Н. Інституту негайно відбилося на діяльності цієї установи, що з наукової інституції зійшла на популярно-пропаґандивну станицю. Припинилися солідні „Наукові Записки" Інституту, а замість них почали час від часу появлятися невеличкі брошурки. Небіжчикові, як це знаю від нього самого, була дуже прикра його демісія, але він був такої доброї душі чоловік, що не порвав із людьми, які вчинили йому таку прикрість, і лишився вірним гетьманському рухові. В. Липинський, як відомо, розійшовся з своїми колишніми однодумцями далеко різкіше, не вважаючи на всю свою вихованість, здержливість і безвичайну коректність.

(Продовження буде).

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

Гуморески Остапа Вишні в перекладі на російську мову випустило Київське видавництво „Радянський письменник". О. Вишня, наприклад, „сміється" з того, що еміграційні українські часописи писали про нього, як про жертву комуністичного терору. Московська „Літ. газета" (22 березня), як заслугу ставить те, що О. Вишня „з великою майстерністю сатирика викриває українських націоналістів, українських холуїв міжнародного імперіялізму... В фейлетоні „Чолом" О. Вишня схвильовано і поетично розповідає про одвічну дружбу народів України і Росії, про велику допомогу Україні з боку її старшого брата". Дійсно є з чого сміятись!

5 квітня „Правда" надрукувала великий (на двох сторінках) лист „Від колгоспників, колгоспниць, робітників машино - тракторних станцій, спеціялістів сільського господарства Української ССР великому вождеві і учителеві совєтського народу Сталінові Й. В." В листі подано скільки жита, пшениці, гречки, табаку і ін. зібрав кожний район України, текст листа пересипаний безліччю чисел скільки здано ненажерливій державі сільськогосподарських продуктів. Автори листа дякують Сталінові за таку опіку і зобов'язуються ще наполегливо працювати.

Тридцять новель В. Стефаника в перекладі на мадярську мову вийшло в Ужгороді (Видавництво „Радянська школа"). До тексту долучено автобіографію письменника і пояснення, що автор описує життя західньо-українських селян „під гнітом поміщиків і австро-венгерської монархії".

Народній промисл розвивається лише в усуспільнених артілях: в Косові артіль „Ґуцульщина" виробляє різьблені з дерева скриньки, чорнильні прилади, хатні оздоби і ін. Керамічна артіль в Опішні (Полтавщина) декоративну посуду, дитячі забавки. Решетилівська вишивкарська артіль (Полтавщина) продукує відомі українські вишивки, що експортуються на весь світ. На Чернігівщині є артіль коврів. В Кролевці (Сумщина) засновано технікум народнього промислу. Освоюється виробництво з рогу, кісток і каменю.

Одеський театр опери і балету поставив татарський балет „Алибатир" композитора Ф. Яруліна, який загинув на фронті в останню війну. Цей балет готується і в Києві. Преса розглядає ознайомлення українського глядача з татарським балетом як вияв сталінської дружби народів. Гарна дружба: спочатку винищили кримських татар, а потім почали дружбу.

Хвилі масових мітинґів прокочуються тепер по селах і містах України. Одні скеровані проти американських аґресорів, що ведуть в Кореї бактеріологічну війну, а другі присвячені символічному пониженню урядом цін на речі широкого вжитку. Лише 27 березня „Правда" під спільним наголовком „Ось вони, солдати Трумана" надрукувала чотири фота різних комах, яких нібито війська ОН скидають на північну Корею і зразок бактеріологічної бомби. На мітинґу Київського заводу „Червоний ескаватор" з приводу пониження цін, один оратор Луговець сказав: „В капіталістичних країнах іде гонитва зброєнь, росте безробіття, злидні. В нашій країні споруджуються ґіґантські електростанції (товаришу Луговець, в „капіталістичних" країнах такі електростанції вже давно побудовано в довільній кількості), канали, ліси . . ."

Дві повісті Василя Минька („Ясні зорі, Київ, 1951 рік) повністю підпорядковані останнім вимогам партії до українських письменників. Герої так і рвуться до комунізму. Колгоспник Іван Ясенов говорить „Мені не досить лише мріяти про комунізм, я хочу жити в комуністичному суспільстві". Автор описує процес укрупнення колгопів, коли будуються окремі агро-міста, сільсько-господарські комбінати-заводи. Голова колгоспу Панас Чорноус, якого автор представляє як мудру людину, вихваляється: „Куди там американським та англійським котеджам до наших хат!" (ЛЛ)

Пам'яті Зимового Походу

У нюйоркському Відділі ОбВУА 32-га річниця Зимового Походу була відзначена Товариськими Сходинами членів Відділу й їх гостей дня 25-го березня 1952 р. в Літературно-Мистецькому Клюбі. Збори відкрив Голова Відділу полк А. Валійський, що з'ясував політичне тло і військову ситуацію після відступу нашого війська з Києва. Підкреслив ту депресію війська, яку викликала ця фатальна подія, депресію тим глибшу й зрозумілішу, коли взяти під увагу те величезне піднесення, з яким армія машерувала для здобуття своєї столиці, яка так безславно була передана ворогові. Та цей тяжкий удар не був єдиний: коли протягом якихось двох місяців армія віднайшла досить нових сил і на деяких відтинках фронту переводила навіть успішні операції проти нового ворога — прийшов новий, ще тяжчий удар, після чого вже потрібні були цілком нові рішення.

Історичним рішенням в Любарському трикутнику, наша армія дала доказ всьому світові, що вона не капітулює. Доповідач зробив порівняння як у минулій світовій війні армії західніх держав Бельгії або Франції, заосмотрені до схочу абсолютно усім необхідним для провадження війни, скапітулювали перед Гітлером, хоч мали все необхідне для дальшого спротиву на території своєї батьківщини.

Реферат присвячений Зимовому Походові виголосив полк. С. Єфремов. „Історія наших Визвольних Змагань 1917-21 рр. знає не лише Крути та Базар, але на її сторінках записаний також славетний анабазис, Зимовий Похід Армії УНР 6. 12. 1919 — 5. 5. 1920", сказав на вступі полк. С. Єфремов.

З літератури про цей період нашої боротьби він навів лише головніші праці, а саме: 1. бувшого Командира Армії Зимового Походу ген. М. Омелянович-Павленка і 2. полк. О. Доценка, бувшого адьютанта Головного Отамана. З чужих джерел згадав зі спогадів ген. Денікіна ті місця, де говориться про Зимовий Похід і які показують, яке велике деструктивне значення мав цей похід для денікінської армії; з польської сторони був поданий голос ген. Кутшеби, який крім героїчного моменту підкреслював ще важливість заховання неперервности воєнних дій і змагань за свою державність.

Референт подав лише головні моменти з перебігу тодішніх подій. Зокрема докладніше насвітлив він отой другий удар, що про нього згадав полк. А. Валійський. Серед присутніх ще було досить тих, що пережили ту незмірну трагедію, коли розминалися дві українські армії на шляху Дунаєвці — Нова Ушиця. Частини одної армії ідуть на схід, другої на захід. Зустрічаються без взаємних військових салютовань, розминаються без вітань, вояки схиляють або відвертають голови . . . Образ настільки трагічний, що він не минув уваги й чужинецьких авторів. Так прим., цей образ описує німець Франц Обермаєр у своїй книжці: „Ukraine, Land der schwarzen Erde", що вийшла на початку 1943 р. у Wiener Verlagsgeselschaft, на стор 57, лише він помиляється, або його ввели в блуд інформатори, коли він говорить, що „Dies war die Trauerparade der letzten Soldaten der Westukrainischen Volksrepublik und der Ukrainischen Volksrepubiik", або коли каже, що тамті йшли на захід „um den Polen die Waffe zu stecken". Зрештою цей автор про Зимовий Похід зовсім не згадує, що такий був, та й не диво, він сам із собою був би в незгоді тому, що не згадуючи про велику правду, подає, очевидно за поданими інформаціями, велику брехню, що нібито „Ende Oktober 1919 zaehlen die beiden Armeen noch 6000 Mann davon 4000 Westukrainer", (стор. 77). Отже де б він, чи, його інформатори, взяли війська для Зимового Походу в грудні, коли вони в жовтні рахують лише 2000! А полк. С. Єфремов з авторитетних джерел подає, що після реорганізації Армії УНР дня 6-го грудня, вона, з наказу Головного Отамана і з благословення протопресвітера Армії УНР о. Павла Пащевського в ночі на 7-ме грудня 1919 року вирушила в запілля ворога в силі понад 5000, а повернулася з походу 6. 5. 1920 року в силі 6370 осіб.

Після наради в Чорториї за участи уряду, державних і громадських діячів та військових командирів дня 4-го грудня 1919 року наказом штабу Головного Отамана Ч. 101 командиром частин Армії УНР, що йде у запілля призначено ген. М. Омеляновича-Павленка. Ген. Загродський О. і отаман Ю. Тютюнник, що були обидва за похід, були командирами груп: Загродський — Волинської, Тютюнник — Київської. Ген. М. Омелянович-Павленко був при Запорізькій групі.

Успіх походу треба завдячувати вмілому маневруванню у ворожому запіллю, а це значить, що була добра інформація про ворога. Крім військової — дуже широко застосовувалась теж аґентурна розвідка, чому сприяло прихильне відношення селянства, що вже побачило комуністичну, а потім і денікінську владу.

В самій армії не було ні зрадників, ні втікачів; участь у поході була добровільна — хто не хотів іти — не змушувався. Отож примусу не було, але скільки було випадків, коли учасники походу були в своїх рідних околицях, а проте не залишили своїх частин!

Що торкається тактики, то уникалося сутичок з великими ворожими частинами.

З більших сутичок у першій фазі походу, то це було здобуття Гайсина, Голтви, Ольвіополя, а пізніше, 17. 4. 20 р. міста Вознесенська. Вознесенськ був військовою базою 14-ї Совєтської Армії й докладчик перераховує всю ту здобич, що дісталася в наші руки і яка, звичайно, не могла бути нами вповні використана і в більшості була просто знищена. Без здобуття Вознесенська було б неможливо успішно перевести другу й останню фазу походу: здобуття Крижополя, Тульчина і особливо сильно бороненої Вапнярки, після чого останнім ударом прорваний був большевицький фронт у районі Ямпіль—Мясківка і дня 6. 5. 1920 р. Армія Зимового Походу з'єдналася з частинами ген. Удовиченка.

Політичне значення Зимового Походу в тому, що цим була проведена освідомлююча акція населення про уряд і армію та що цим захоалася неперервність існування Уряду.

Присутній

I. Витанович

„PROCEEDINGS"

Праці Історично - філософічної Секції Наукового Т-ва ім. Шевченка (в англійській мові) Ню Йорк—Париж 1951, ст. 120.

Нова публікація НТШ — його Американського Відділу започатковує важливий хоч і скромний плян видати в скороченій формі праці членів своїх секцій і комісій в чужих мовах, щоби таким чином нав'язати тіснішу лучбу української науки з науковими установами й представниками світової науки.

Дві вступні статті від редакції в цьому першому англомовному виданні коротко пояснюють історію міжнародної наукової співпраці нашого заслуженого Товариства та ціль таких збірників, які мають свою традицію, започатковану між двома світовими війнами Математично - Природничо - Лікарською Секцією НТШ. Скрутні обставини української вільної науки вже до війни, а ще більше теперішні обставини виявили необхідну потребу бодай такої форми, хоч і з великою шкодою для поодиноких вчених і наших культурних змагань за формування найвищих цінностей народу, коли не має змоги повністю виявляти творчість української думки і маніфестувати її вклад у всесвітній поступ.

Збірник цей містить скорочені реферати 24 праць 16 українських дослідників — членів НТШ. Переважна їх частина, це скорочення більших, довголітніх студій. Мало котрі з них були публіковані, теж у неповних текстах, в українській мові. Праці ці представляють тільки частину рефератів і студій членів Істор.-філ. Секції НТШ читаних на зібраннях Секції в роках 1947-1951 в Мюнхені і Ню Йорку.

Не маємо змоги передати українському читачеві, зацікавленому в справах і змаганнях української науки, докладніший перегляд і оцінку тих праць, бо багата тематика і проблематика їх вимагає неодного спеціяліста для оцінки, а й наше місце в часописі обмежене. Тому подаємо тільки перегляд змісту і загальну оцінку.

Реферат проф. **М. Чубатого: „Українська й російська концепція історії Східної Европи"**, який був теж недавно відчитаний на з'їзді Американського Історичного Т-ва, доводить, як російська історіографія від Петра I до наших часів все була й є на послугах російського імперіялізму і писалася за визначеннями згори офіційними декретами, неґуючи, а то й фальшуючи документальний історичний матеріял.

Як погодинська теорія намагалася звести в одно русло російської історії цілу східно-слов'янську минувшину і довести етнічну одність східно-европейської слов'янської групи, її спільні культурні й політичні традиції, що їх від Київської Русі перейняла Москва, — так у наші часи большевицька історіографія (Панкратова, Мавродін, Брайчевскій, Довженюк, Смірнов), продовжує інтеґральну концепцію, яка ідентифікує одність совєтського народу, спираючи її на всеросійські традиції.

Наказом згори „діялектичний" авторитет Сталіна засудив теорію свойого офіційного історико-методолога Покровского (до 1932 р.), який, хоч і на свій лад, дотримувався схеми М. Грушевського (зрештою його теорія про добу торгового капіталу Київської Русі дійсно не вміщалася в марксистській періодизації).

Закріпивши владу й використавши національні моменти для успіхів большевицької революції, партія визначує історіографії нову схему періодизації східно-слов'янської історії, кладучи в основу всеросійський державний принцип, відкладаючи на другий плян історію народу й навіть історію боротьби кляс, щоби в совєтській державі найти логічний етап розвоєвого процесу всупереч природним розвоєвим і історичним фактам. В основі нової періодизації не історичні, а діялектичні арґументи поперемінного чергування інтеґрації й дезінтеґрації. Совєтська історіографія приймає етнічно-політичну інтеґральність східно-европейських племен і народів в доісторичні і раннє-історичні часи, февдальну добу визначує як дезінтеґрацію — розпад тієї одности й у діялектичному порядку сучасна сталінська доба являється поворотною інтеґрацією сов. народу і держави.

Большевицька історіографія використовує созвучність евразійської теорії про етнічно-культурну інтеґральність східно-слов'янських початків.

Проф. Чубатий спираючись на схемі М. Грушевського й висновках правно-історичної школи Владимірского—Будунова та доповнюючи новішими арґументами українських дослідників і своїми власними, вказує на органічність власної історичної традиції українського а також білоруського народів, які мимо політичних перемін на сході Европи незалежно від польської чи російської переваги створили і зберегли свою національну ідентичність. Вже в доісторичні часи наявний поділ на групи східно-слов. племен. Державна організація Київської Русі повстала на базі однородности українських племен, згодом охопила й інородні периферії. Літописні терміни недвозначно відмічують цю різницю: „Русь", це вужча, основна однородна територія не тільки в політичному, а й етнічному розумінні (це Київщина, Переяславщина, Чернигівщина, Волинь, Галичина); „Руська Земля" охоплює дальші периферії на півночі і сході. Культурний засяг Київської Русі був ще ширший як політичні і переходив етнічні межі. В межах тих впливів розвивалися не тільки окремішні етнічні групи, а й відмінні своїм політичним устроєм осередки, як Псков, Новгород Вел., Полоцьк й врешті політ. осередки над гор. Волгою. Всі ці етнічні й політичні творива пройшли свої питомі історичні дороги, оформили свої окремішні культурні риси й нац. ідентичність і змішувати їх історію, — це методологічне спрощування.

(Далі буде)

„ДО ПИТАННЯ ПРО МЕТОДОЛОГІЮ І МЕТОДИКУ ВИКОРИСТАННЯ СОВЄТСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДАНИХ"

Доповідь проф. І. Л. Замші на засіданні Економічної Секції УВАН

4 квітня 1952 року

На початку своєї доповіді доповідач сформулював завдання українських економістів на еміграції, які повинні ознайомити світ з економікою України, її природніми ресурсами і станом народнього господарства — сучасним, у минулому та в перспективі.

Як у минулому, в колишній царській Росії, так і сьогодні, під совєтами, дані про Україну тонуть, завуальовані в загальноросійських показниках. Потрібна кропітка робота, щоб вибрати економічні показники про Україну і подати їх окремо. Треба скласти бібліографію праць про економіку України, зокрема звернути увагу на праці, присвячені питанням московської економічної політики на Україні.

Окремим завданням економістів — є вивчення досвіду та практики народнього господарства в ЗДА та в інших вільних країнах світу, щоб використати цей досвід для опрацювання майбутньої організації народнього господарства України.

Проф. Замша підкреслив, що всі економічні дані, що публікуються в Совєтському Союзі, підтасовуються так, щоб цілком відповідати „генеральній лінії партії". Коли ж випадково з'являться економічні дані „невигідні", то їх кляєифікують, як „вилазку ворогів народу". Доповідач навів приклад Волобуєва, який був на фактичних даних показав, що Москва визискує Україну, як колонію. Також він нагадав, як всесоюзний перепис 1937 року був оголошений „шкідницьким", через те, що його дані були невигідні радянському урядові.

Доповідач зауважив, що для використання опублікованих радянських даних треба знати специфіку радянської дійсности. Щоб виявити з цих даних дійсний стан справи, потрібна глибока перевірка та аналіза, зроблена „перехресно", за всіма можливими джерелами. Треба пам'ятати, що як і оголошуються якісь дані, то тільки такі, що є вигідні для підтвердження постуляту про перевагу комуністичного господарювання над капіталістичним.

Далі проф. Замша на ряді прикладів показав способи і форми використання економічних даних — наприклад дані про ціни, споживання цукру та інших продуктів. Він підкреслив, що грошові показники в умовах совєтської дійсности не є достатніми вимірниками економічного стану, особливо в частині товарообігу і постачання населенню товарів. Щоб довідатись про фактичний стан необхідно показники товарообігу перерахувати на натуральні вимірники, отже, наприклад, постачання цукру показувати не в карбованцях, а в кілограмах, також текстилю в метрах тощо. Такі обрахунки, навіть приблизні, дадуть більш правдиву картину.

В дискусіях по доповіді виступали проф. Кабачків, Денисенко, Ржепецький, Косенко, Стець, які підкреслювали важливість вивчення радянської економіки, а особливо — важливість методу, про який говорив доповідач.

Л. Д.

ОН ДАЄ НА ДИТЯЧИЙ ФОНД 4,744,000 ДОЛЯРІВ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Виконна Дирекція Дитячого Фонду при ОН затвердила видатки в сумі 4,744,000 долярів на допомогу дітям в різних країнах. Плянується збільшити ці видатки на суму 2,484,000 долярів. Совєтський представник В. А. Крівіцкій був проти того, щоб з Дитячого Фонду призначити 50,000 долярів на протитуберкульозне щеплення дітей та на контролю над трахомою на Формозі. Свій спротив Крівіцкій мотивував тим, що китайський представник не репрезентує китайського народу.

Кожний свідомий українець, та кожна свідома українка, вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшувати кадри ідейних українських працівників.

ВІДГУКИ ДНЯ

КЛЮБОВИЙ ЯРМАРОК

— Що й не казать, але клюби нам прямо конечні.

— Як повітря і вода. Бо то, вважаєте, людина зайде до клюбу, як до своєї другої хати.

— Правильно. І з людьми зустрінеться, і щось довідається, і чарочку одну-дві, як дуже вже хробак смокче . . .

— І в бриджа, чи якогось там іншого преферанса . . .

— Англійці, а за ними й інші народи давно, так сказать, зрозуміли вагу клюбів. В нас, у Києві, був свого часу Український Клюб. Красота! Не одна там думка зродилася, а то й неодне діло оформилось.

— А в нас, у Львові, була, вважаєте, „Українська Бесіда", довгі часи театр піддержувала і загалом . . . А потім ще „Молода Громада".

В „Бесіді" сходилися більше старі, а в „Молодій Громаді" більше військові, а менше старі. Пізніше, то ще постав „Клюб українських емігрантів", хоч я не вважаю заволоканців за емігрантів! . .

— Залишімо цю справу. Ми про клюби в загальному. Ось візьмемо, наприклад, Ню Йорк . . . Маємо тут Літературно-Мистецький Клюб. Що п'ятниці реферати, час від часу якісь імпрези, виставки образів. —

— Вистави, не виставки!

— Не знаю. В Каталозі було і так і сяк . . . Але не в тому річ. Клюб добру роботу робить.

— Слушно. Робота добра. І головне! Конче потрібна . . . Чув я, що тепер навіть льокаль поширили. Кажуть, що багато платять . . .

— Щось понад 500 долярів. Бог один знає, як вони кінці з кінцями зв'язують.

— Власне. Наші люди люблять, коли щось існує, але не цікавляться, вважаєте, як воно існує.

— А ви, добродію, належите?

— Я . . . знаєте . . . направду ще не розжився. По-друге такий вам змучений приходжу в п'ятницю, що жити мені не хочеться . . . Перепрошую, а ви? .

— В мене зовсім інша справа. Я, бачите, в суботу працюю, п'ятниця для мене звичайний день . . .

— То й ви ні! ?

— Власне, кажучи, хочу в найближчому часі . . .

Таких розмов у нас на фунти (і то на старокраєві!).

Хвалять люди Літературно-Мистецький Клюб, дивуються, як він ще досі існує, навіть часом журяться його майбутнім, дехто з більш прихильних у п'ятницю загляне, але не впишеться, бо або ще „не розжилися", або чекають, що з цього вийде. Навіть дивуються, як той Клюб може існувати.

Здається не знають, що всі ті, які дають реферати чи беруть участь у клюбових імпрезах — роблять це задармо. А коли знають, то напевно не бачать, як голова зі шкіри вискакує, щоб якось кінці пов'язати. А як і бачать, то може чекають, що то буде, як він, а за ним уся управа зі шкіри повискакує! . .

Щоб це не сталося улаштовує Клюб „Літературно-Мистецький Ярмарок". Відбудеться ця імпреза 4. травня в Вашинґтон Ірвінґ Гайскул, год. 7:30 ввечір.

Ярмарок! З назви виглядає, що там будуть щось продавати, чимсь торгувати, щось захвалювати.

Отже нічого з цього не буде, навіть колекти не робитимуть.

А так собі виступлять наші відомі наші мистці слова, музики й танку, а все це за спасибі, а все це під акомпаніямент заповідача — ред. Кедрина і під тремтіння за касовий успіх — проф. Литвиненка.

За мистецький успіх ручать виконавці, за касовий заручив . . . я, в імені тих, що на початку фейлетону журилися клюбом.

Галактіон Чіпка

НОВІ ІМІҐРАНТИ

Дня 26-го квітня приїдуть кораблем „Дженерал Мюр" до Ню Йорку на ашуранси ЗУАДКомітету такі особи:

Пестик Анна, Маріян, Йоган, Антон; Самолєвський Георґ.

та дня 27-го квітня кораблем „Дженерал Тейлор":

Йеремку Альфред, Бронислава, Анна, Сільвія Йоган; Камкик Микола, Марія, Галина.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Йонкерс, Н. Й.

Загальні Збори Відділу УККА.

З кінцем мин. місяця відбулися загальні збори відділу УККА. Зі звіту голови д-ра Борковського довідалися приявні, що в звітовому році зібрано $399 на Національний Фонд. Кромі цього громадянство пересилало безпосередньо до Централі в Ню Йорку біля $200, що разом дає суму $600.00.

В склад нової екзекутиви увійшли і по уконституованню прийняли слідуючі функції: п. Женецький — голова, п. Коцибала — м.-гол., п. Мандзій — м. гол., п. Ковальчик Ю. — секретар, п. Тель — скарбник, п. Зварич — в. член. Контр. Комісія: Д-р Борковський, п. І. Кіналь і п. А. Серафин.

Шевченківський концерт.

Дня 30. березня старанням церковних організацій, а спеціяльно хору „Боян" під дир. п. Фатюка, влаштувано Шевченківський концерт у церковній галі.

Свято відкрив коротко о. Клос. Хор „Боян" під дир. п. Фатюка відспівав американський гимн, Заповіт, Думи мої та Вкраїно. Реферат виголосив д-р Грицишин. Декламації були у виконанні п. П. Дудара і уч. Люби Тель. В другій частині хор відспівав знову низку пісень: Владико неба і землі — зі сольом п. В. Мандзія, Єднаймось діти України, Засяло сонце золоте, Живи Україно і український національний гимн. Запропонована о. Клосом збірка дала $23.00, яку ініціятор призначив на фонд будови пар. школи у Йонкерс.

На великий жаль публіки було лише 50 осіб, на громаду, яка числить понад 600 душ. Це сумне явище дається зазначити у нас майже на всіх імпрезах. Не дописує публіка так із т. зв. старої і нової іміґрації, так з широких кіл громадянства як і, так би мовити, інтеліґінції.

Політичний доклад.

Управа місц. відділу ООЧСУ запросила ред. В. Мудрого на свої сходини в березні ц. р., на яких він виголосив довший доклад на тему: „Останні події в українській політиці на еміґрації". Прелеґент в питомий йому спосіб вияснив стан української справи на еміґрації в Европі і Злучеених Державах, як рівнож насвітлив становище міжнародної політики до української квестії. По докладі була дискусія і дальший тяг сходин членів ООЧСУ.

С. К.

Шікаґо, Ілл.

Осередок СУМА.

Дня 17 лютого відбулись в Осередку СУМА Шікаґо-північ 6-ті Загальні Збори. Про Осередок цей що нараховує 242 членів, хочемо коротко поінформувати наш загал, щоб всі знали, як працює молодь СУМА, які має осяги чи недомагання.

В Осередку ввесь час діяльні гуртки: драматичний, танцювальний, декляматорський, хор та літом спортові. Крім цього молодь поділена на ланки — 2 дівочі й 4 хлоп'ячі, що ведуть внутрішньо-виховну працю, головно з ділянки українознавства.

В минулому році влаштовано: 3 драматичні вистави (всі повторено), самостійний концерт з участю всіх самодіяльних гуртків, перший здвиг СУМА західних стейтів з участю 6 осередків. Дальше осередок брав масову участь у Святі Льояльности, на пікніку У. Н. Союзу та в демонстрації проти комуністичного „Конґресу миру" в Шікаґо.

Окреме місце займає мішаний хор СУМА, що постійно виступав з різних нагод, а який останньо, під вмілим керівництвом п. Юрія Яримовича, здобув собі належне признання цілої громади міста Шікаґо.

Дальшим показником нашої праці хай стануть цифри: обороти каси виносили $30 тисяч, а через секретаріят перейшло 3,912 писем.

Шікаґо в збірці на Український Народний Фонд УКК здобуло перше місце. В тому левина заслуга Осередку СУМА, бо на 7 членів Комітету УКК було 4 сумівців, а крім цього 18 збірщиків.

В минулому році Осередок купив для власних потреб дім за суму $14,500, де є відкрита для всіх читальня з усією нашою пресою та бібліотека. З приміщень „Дому СУМА" користає ряд товариств нашого міста.

Нова управа з д-ром Касприком Іваном взялась дальше до праці. Як перед тим, так і тепер молодь СУМА дальше працює. Кожного вечора є зайняття. Хор готовиться до виступу на музичному фестівалі та до постійного співання в церкві. Останньо виступав з успіхом на Академії Крут, Ольги Басараб, ген. Т. Чупринки та Шевченківській.

З успіхом та повним вдоволенням для слухачів пройшов скрипковий вечір у виконанні сумівця В. Чижика.

6. квітня сумівці відбули спільну сповідь в обох українських церквах.

Драм. гурток вже від кількох місяців підготовляється до вистави „Ой не ходи Грицю", яка коштує багато праці. Мистецький керівник арт. О. Степовий.

При Осередкові є зорганізований відділ Юного СУМА, що начисляє 29 членів. Молоді дівчатка і хлопці влаштували свят.-миколаївську виставку, спільну святу вечеру, а останньо з повним признанням громадян поставили інсценізацію „Великий льох" на Шевченківській Академії в підготовці п. д-ра О. Матли.

З наших недоліків можна б зазначити брак почуття обов'язку серед певної частини членства, що під кожним оглядом терпить на брак активности.

Дальше, як в молодій організації, у нас слабо розроблена виховна система, а в парі з цим відчувається байдуже ставлення до сумівської молоді старшого громадянства. Звичайно повторяється втерте поняття — молодь, це наша майбутність, — але за цею фразою не видно конкретної дії людей, головно інтеліґенції, що думала б про цю майбутність. На жаль так у нас є, що молодь мусить сама про все думати і дбати, тому й не диво, що часами не є воно так, як повинно бути.

Загально оцінивши, Осередок СУМА в Шікаґо-північ є сьогодні найактивнішою організацією на терені нашого міста і віримо, що загал сумівців дальше виконуватиме взяті на себе обов'язки згідно з нашим кличем — Бог і Батьківщина!

Секретар.

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

(ЛИСТА ч. 45 — по день 27. лютого 1952.)

КОННЕКТИКЕТ:

Колчестер: По $10: Дмитро Дикий, Константин Голів; по $5: Євген Балацький, Михайло Кудельський, Стефан Павлічко, Іван і Прися Витвицькі (на коляду); М. Сташко $2.
Джевет Сіті: І. Кабан $1.
Ню Бритен: Допомоговий Комітет $50; Відділ УККомітету $50; Катруся Нутрак $5.
Норвіч: Лукіян Цюпрак $10; М. Коцюбук $1.
Виллиментик: По $10: Теодор Вілик, Іван Чиж, Омелян, Марак, Іван Повалюк, Василь Василюк, Ярослав Залога; по $5: Андрій Бандас, Марія Дарчин, Юрій Дорош, Михайло Кудельський, Іван Кульматицький, М.М., М.П., Теодор Романюк; І. Заяць $2; по $1. Т. Барановський, М. Юніор, М. Кінчик, Л. Кравчук, П. Кушнір, С. Пелехач.

ДЕЛЕВЕР:

Вилмингтон: Г. Косовський $10; Йосиф Пундик $5.

ДИСТРИКТ ОФ КОЛОМБІЯ:

Вашингтон: І. Драбатий $5.

ФЛАРИДА:

Корал Гейблс: На коляду: д-р Ю. Тершаковець $3; д-р М. Тершаковець $2.

ДЖОРДЖІЯ:

Гейнесвил: Лідія Падох $10.

ІЛЛИНОЙ:

Шікаґо: Ольга, д-р Маріян і д-р Юрій Панчишини $25; по $10: д-р Степан Кривокульський, Петро Попович.
Сісеро: Теодор Гринишин $10.
Іст Молин: На коляду по $2: Б. Вовчик, Л. Вовчик.
Гарвей: Іван Салацький $5.

АЙОВА:

Дейвенпорт: Є. Акулов коляда $3.
Маскетин: Інж. Д. Нестеренко коляда $3.

МЕЙН:

Солон: Джеймс Десвський $10.

МЕРИЛЕНД:

Квінстовн: Атаназій Заяць $10.
Стейт Санаторіюм: д-р Зоя Плітас $10.

МАССАЧЮЗЕТ:

Бостон: По $5: Андрій Бараник, Петро Николишин.
Чікопі Фоллс: В. Федорів $5.
Лоренс: Іван Огера $5.
Лудлов: Олександер Оглоблин $10.
Піттсфилд: Збірка $23.
Шелборн Фоллс: І. Михалюк $3.

МИШИҐЕН:

Дітройт: Марія Чериба $15 (1952); по $10: Андрій Блащук (1952 р.), Семен Ченстух (1952 р.), д-р Мирон Дольницький, Михайло Дужий, Володимир Кучер, ООЧСУ (10 Відділ) член. вклад. до УКК-ту за 1952 р., Василь Папіш, Антін Соломка (1952 р.), СУМА, Відділ ім Орлика (чл. вкл. до УКК-ту за 1952 р.), Теодор Тимочко, Василь Шкудор (1952 р.); по $6: Володимир Поцілуйко, В. Сабатюк; по $5. д-р Володимир Чавс. Коляда по $2; Т. Яник, М. Тополів, Л. Волінська; по $1: О. Вігун, В. Дячок, Р. Губар, В. Губицький, В. Кісіль, І. Коваленко, В. Кузмин, П. Шатюк, В. Щебивлок, З. Шведак, М. Зайців, Й. Жибчин.
Флінт: Збірка Степана Кравса на хрестинах у п. В. Ліщука $15.52.
Гренд Рапідс: д-р Роман Верес $6.
Роял Овк: А. Чеганський $1.

МІННЕСОТА:

Міннеаполіс: По $10: Павло Врилюк, Інж. Алекс. М. Гайдай, Павло В. Грицак, Олена Карпяк-Венцал, о. Андрей Кіст, Михайло Палій; М. Амброзик $5.
Сейнт Пол: М. Лаба $5.

МІЗУРІ:

Ст. Луїс: Богдан Данилевич з Маланчиного вечора $50; Михайло Стефанишин $10.

НЮ ГЕМПШИР:

Менчестер: Микола Шуфлад $10; Микола Шопяк $5; по $2: А. Хомяк, М. Синенко.

НЮ ДЖЕРЗИ:

Кемден: Лев Барило $10.
Донеллен: Е. Ю. Мороз $10.
Елизабет: Данило Слободян коляда $5; Т. Когут $2.
Ірвингтон: По $10: Андрій Андріюк, Нестор Басняк, Василь Гнатів, Петро Горішний.
Джерзи Сіті: По $50: Дмитро Галичин (1952 р.), Григорій Герман (1952 р.), д-р Лука Мишуга (1952 р.); Степан Гладкий $25 (1952 р.); Мілдред Милянович $15; по $10: Брати Починок, Іван Янко, Іван Дзюдів, Дмитро Кравець, Яків Кулинич, Ірина Павлюк, Дионіз Смотрич, Володимир Сохан (1952 р.), Марія Стецюк, Михайло Тарапацький, М. Твердовський. Коляда по $15: Дмитро Галичин, Григорій Герман, д-р Лука Мишуга; по $10: Антін Драґан, Яків Кулинич; по $5: Йосифа Ґіббонс, Степан Гладкий, Іван Книш, Дмитро Кравець, Степан Курляк, Мілдред Милянович, Євген Парницький, Петро Постолюк, М. Твердовський; по $3: У. Явна, І. Лапичак, Л. Лапичак, К. Маґура, І. Павлюк, Н. Онишкевич, В. Сохан; по $2: М. Думанська, Я. Левицька, С. Расн.
Менвил: Михайло Габер $10.
Морріставн: Василь Карпюк $10.
Ню Брунсвик: Семен Сеник коляда $5.
Нюарк: По $10: Євген Храневич, Михайло Кіндрачук, Володимир Левицький (1952 р.), Софія Олесницька, Іван Пеленський, Михайло Пилипчук, Богдан Робак, Іван Рутка, Денис Синлик, І. Веклак; д-р Осип Слоневський $5.
Пассейк: інж. Ярослав Чипак $10; М. Філь $2.
Петерзон: Степан Цудний $10.
Перт Амбой: Йосиф Степась $5.
Трентон: Т-во „Вільні Козаки" (116 Відділ УНСоюзу), Т-во св. Василія Великого (Відділ „Провидіння"), Андрій Турчин всі по $10.
Скач Плейн: Петро Кіт $5.
Вайнленд: Петро Вудмаска $10.
Вест Ориндж: Юлія Гавриляк $10.

НЮ ЙОРК:

Бат: Іван Русак $10.
Бронкс: о. Всеволод Метельський $5.
Бруклин: д-р Йосиф і Лідія Оришкевич $50 (1952 р.); по $10: Іван Колосій, Роман Ровлюк, Неоніля Марена (1952 р.); по $5: Сергій Небожинський, Александра Луцева, д-р Степан Ріпецький; на коляду: Н. Марена $3.
Боффало: Богдан Фіґлюс $20; по $10: Роман Цьолко, Корнель і Емілія Дзюба, Стефан Гладун, Василь Юрчишин, Іван Костишин, Іван Кутянський, Теодор Лехман, Лев Мурський, Володимир Павлишин, Гнат Печончик, Василь Потішко, Михайло Проценко, Михайло Романчук, Т-во „Українська Бесіда", Юрій Войчак, Микола Заяць; по $5: Андрій Бакалик, Дамян Вакалик, Юрій Кость, Василь Ковалевський, Стефан Мандзій, Маріон Морозович, Теодор Наливайко, Андрій Пастух, Іван Савчук, Олекса Забаринський.
Елмайра: Іван Іваноньків $5.
Гемпстед: По $10: М. Бубенчук, С. Олійник, В. Оріховський, Е. Погорецька, Михайло Саґатий; д-р О. Фірчук $5; А. Пиш $1 (1952 р.).
Лакавана: По $10: Волод. Данилюк, Іван Качмарик, Йосафат Качмарик, Волод. Каричак, Александер Криницький, Михайло Паньків, Михайло Вайда, Марія і Стефанія Залітач; по $5: Дмитро Паньків, Марія Стецьків; по $3: Р. Бараник, О. Голинський, П. Стадник, Ю. Стецьків; по $2: І. Березовський, С. Кравчишин, М. Пукас; А. Стрижак $1.
Ню Йорк Сіті: Т-во „Зоря" (69 Відділ УНСоюзу) $25; по $10: Іван Безручко, Йосиф Чемеринський, Микола Данилюк, Микола Дзюла, Мирослава Федик, Текля Федик, М. і Н. Гаврилюк, О. Карпінський, Володимир Клячко, Антін Куцик, Ярослав Віктор Кутинський, Василь Кузьма, д-р Микола Масюкевич, Іван Назаревич, Іван Олійник, Корнель і Катерина Пелешок (1952 р.), Петро Прудиус, Михайло Радчук, Союз Українок Америки (Відді. і чл. вкл. до УКК), Нестор Стешин; по $5: Омелян Логуш, Степан Турчин; по $1: С. Салик. На коляду: д-р Іван і Уляна Козак $5, Корнель і Катерина Пелешок $5; А. Мулик $1. Комітет будови Народного Дому в Устриках Долішних передає свою збірку в сумі $50 на Український Народний Фонд збірку провели П. Я. Удич $43.25 і В. Генточ $6.75. Жертви зложили такі громадяне: на листу П. Я. Удича по $5: прот. о. Веселовський, Я. Удич, А. Марко, В Гасій, Пан Тибор; по $2: Дм. Миронюк, Стахів; по $1: Ядловський Т., Дутко, Хитрик, Близняк, Крочак, Я. Пшик, Жигайло, Д. Савіцький, В. Савіцький, М. Боднар, Коцюбій, П. Кучма, П. Євусь, дрібними 25 ц. На листу В. Гентоша зложили: В. Гентош $1.50; по $1: Р. Лорес, Ф. Джексон, А. Келер; дрібними $1.25.
Озон Парк: По $10: Володимир Явдошин, д-р Василь Лев.

(Продовження буде)

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 7, N. Y.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті.

В десяту річницю смерти бл. пам'яті МАРІЇ КОСТІВ-ДАЦКОВСЬКОЇ, б. членці 58 відділу УНСоюзу, відправиться в українській православній церкві св. Ап. Петра і Павла в Ютиці, Н. Й., св. Заупокійна Служба Божа в суботу, дня 26. квітня, о год. 10:30 рано.

До численної участі в Богослуженні за душу усопшої просять муж Покійної Михайло Дацковський та діти (доньки) Анна, Іван і Катерина.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
бл. п.
ПЕТРА КУЗЬМИ,
учителя народної школи в Західній Україні
відправиться поминальна
СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ
дня 28. квітня 1952 р., о год. 9-ій рано, в церкві св. Юра, при 7-ій вулиці в Ню Йорку, на яку Рідних Друзів і Знайомих запрошують
ДРУЖИНА і СИН.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 13-ти мільйонового майна організації!

ТАРЗАН, ч. 2817. Залишили потребуючу.

IN THE NICK OF TIME TARZAN'S HAND FLASHED OUT TO MEET THE DESCENDING BLADE

"HER CRY MAY HAVE BEEN HEARD," TARZAN GROWLED. "WE'LL HAVE TO MOVE FAST NOW."

TIRA WAS QUICKLY BOUND AND GAGGED WITH STRIPS TORN FROM HER OWN GARMENTS. "AND NOW, MY QUEEN," CHIRAM PURRED IRONICALLY, —

"WE LEAVE YOU WITH YOUR THOUGHTS—SUCH AS THEY MAY BE!"

В сам час промайнула Тарзанова рука, щоб задержати вдаряючий ніж.

„Її крик могли почути" кричав Тарзан. „Ми мусимо скоро відійти.

Тіру скоро зв'язали і заткали її рота шматками, віддертими від її одежі. „І тепер, моя королево", муркотів іронічно Хірам, „Ми залишаємо тебе з твоїми думками... які б вони не були!"